

ΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΝΑΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΡΥΘΜΟΥΣ ΤΟΥΣ

ΑΝΑΡΤΗΘΗΚΕ ΑΠΟ:

[Βασιλική Μητροπούλου](#)

Ημερομηνία Δημιουργίας:

20/07/2021

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Τίτλος σεναρίου

Γνωρίζοντας τους ναούς και τους ρυθμούς τους

Δημιουργοί / Συντελεστές

Μητροπούλου, Β., σύλληψη ιδέας, συλλογή υλικού, δημιουργία δραστηριοτήτων, συγγραφή και επιμέλεια σεναρίου

Στράντζαλης, Π. (ΠΕ01) συλλογή υλικού, δραστηριότητες σεναρίου και φύλλων εργασίας

Ν. Αργυρόπουλος, ΠΕ02, ψηφιακά εργαλεία για δραστηριότητες σεναρίου και φύλλων εργασίας

Συνοπτική περιγραφή

Το σενάριο περιλαμβάνει πληροφορίες που αφορούν ναούς, με τα σχετιζόμενα ιστορικά και γεωγραφικά στοιχεία. Οι μαθητές/τριες παρατηρούν εικόνες χαρακτηριστικών ναών από κάθε ρυθμό, τους οποίους καλούνται να συγκρίνουν με αυτούς που υπάρχουν στην πόλη τους ή στην περιοχή τους. Περιηγούνται εικονικά σε ναούς όπως της Αγίας Σοφίας που αποτελεί μνημείο πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO.

Γνωστικό/ά αντικείμενο/α – γνωστική/ές περιοχή/ές

Θρησκευτικά

Εικαστικά

Ιστορία

Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών-ΤΠΕ

Το γνωστικό αντικείμενο στο οποίο αναφέρεται το σενάριο είναι τα Θρησκευτικά της Γ΄ Γυμνασίου. Παρόλα αυτά, το σενάριο δεν εστιάζει αποκλειστικά στα Θρησκευτικά, αλλά ενσωματώνει τις γνωστικές περιοχές των Εικαστικών, Ιστορίας και της Πληροφορικής.

Θέμα (τα)

Το υπό πραγμάτευση θέμα αφορά υποενοότητα από την Ε΄ θεματική ενότητα του προγράμματος σπουδών Θρησκευτικών που υπάρχει στην Γ΄ Γυμνασίου και στα βιβλία του μαθητή με τίτλο: *Η Ορθόδοξη Εκκλησία σε διάλογο με τον δυτικό Χριστιανισμό*.

Σχέση / Σύνδεση με το/τα Πρόγραμμα/τα Σπουδών

Το διδακτικό σενάριο βρίσκεται σε συμβατότητα με το ΠΣ του μαθήματος των Θρησκευτικών της Γ΄ τάξης του Γυμνασίου. Λειτουργεί υποστηρικτικά και αποσκοπεί στην ενίσχυση της διδασκαλίας της αρχιτεκτονικής των χριστιανικών ναών όπως παρουσιάζεται στην Θεματική Ενότητα: *«Η Ορθόδοξη Εκκλησία σε διάλογο με τον δυτικό Χριστιανισμό»*. Είναι η V. *«Εν εκκλησίαις ευλογείτε τον Θεόν»: Λατρεία και τέχνη στην Ανατολή και στη Δύση»* υποενοότητα i. Αρχιτεκτονική, ζωγραφική, γλυπτική, ψηφιδωτά, υαλογραφία (βιτρώ), μουσική. Ενδεικτικές δραστηριότητες:

1. Project: *«Ναοδομία, εικονογραφία και μουσική των χριστιανών στον κόσμο: Ομοιότητες και διαφορές»*

Στο βιβλίο του μαθητή της Γ΄ Γυμνασίου, υπάρχει μια υποενοότητα με τίτλο *«Η χριστιανική αρχιτεκτονική»*. Στις Δραστηριότητες προτείνονται:

1. Δημιουργήστε έναν εννοιολογικό χάρτη με θέμα τους κύριους τύπους της χριστιανικής ναοδομίας κατά την πρώτη χιλιετία, δίνοντας έμφαση στις διαφορές τους.
2. Δοκιμάστε μια εικονική περιήγηση στον ναό της Αγίας Σοφίας της Κωνσταντινούπολης, με διαδικτυακή εφαρμογή τρισδιάστατης απεικόνισης. Πριν ξεκινήσετε, συζητήστε στην ομάδα ποια στοιχεία θα μελετήσετε περισσότερο και καταγράψτε τα ευρήματά σας.
3. Επιλέξτε έναν ναό της βυζαντινής περιόδου και παρουσιάστε τα χαρακτηριστικά του στους/στις συμμαθητές/τριές σας.

Γλώσσα (ες) σεναρίου

ελληνικά

ΣΚΕΠΤΙΚΟ

Σκεπτικό του σεναρίου / Αιτιολόγηση των επιλογών

Η αρχιτεκτονική των ναών είναι ένα θέμα που ο χρόνος και η έκταση που δίνεται τόσο στο ΠΣ, στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, όσο και στα Βασικά Θέματα, αλλά και τις ενδεικτικές δραστηριότητες είναι πολύ περιορισμένη. Η αρχιτεκτονική των ναών είναι γεμάτη συμβολισμούς που συνδέονται με τον χριστιανισμό. Χωρίς αυτή τη γνώση οι μαθητές δεν μπορούν να κατανοήσουν τα χαρακτηριστικά στοιχεία τους. Αυτά τα στοιχεία πρόκειται να προβληθούν και να τονιστούν στο παρόν σενάριο. Για την επιλογή των ναών που ανήκουν σε κάθε ρυθμό ελήφθησαν υπόψη η παλαιότητα και η γεωγραφική διασπορά τόσο στον Ελληνικό χώρο (ενδοχώρα, νησιά) αλλά και στο εξωτερικό.

Πρωτοτυπία – Καινοτομία

Το σενάριο προβάλλει συγκριτικά τα στοιχεία των ναών που αφορούν την αρχιτεκτονική τους σε σχέση με διεπιστημονικές προεκτάσεις με την διδασκαλία του χριστιανισμού, τη γεωγραφία την ιστορία και την τέχνη. Με το σενάριο οι μαθητές/τριες αποκτούν ευρύτητα γνώσεων για την αρχιτεκτονική των ναών (Ναοδομία) τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες και σχετίζουν τα χαρακτηριστικά των ρυθμών μεταξύ τους.

Γνωστικά – διδακτικά προβλήματα

Οι μαθητές όταν βλέπουν στο εξωτερικό τους περιβάλλον ένα ναό δεν αναγνωρίζουν τον αρχιτεκτονικό ρυθμό του και δεν διακρίνουν τους συμβολισμούς που φέρει. Δεν γνωρίζουν με ποια σειρά αναπτύχθηκαν οι ρυθμοί κατά τη μετάβαση από τον πρώτο τον ρυθμό της Βασιλικής στον Βυζαντινό ρυθμό (εγγεγραμμένο σε τετράγωνο με τρούλο). Η διδασκαλία της αρχιτεκτονικής των ναών χωρίς τη χρήση των τεχνολογιών ιδιαίτερα με την τρισδιάστατη περιήγηση στο εσωτερικό τους, δεν μπορεί να αποδώσει πλήρως την ποικιλία των εκφράσεων των ναών σε κάθε ρυθμό.

Παιδαγωγική προσέγγιση και στρατηγικές

Παιδαγωγική προσέγγιση

Προτείνεται η βιωματική μάθηση καθώς ξεκινάει από τις εμπειρίες των μαθητών/τριών που συνδέονται με βιώματα που έχουν από σχετικές εικόνες ναών στην καθημερινή τους ζωή. Δίνει την δυνατότητα σε μαθητές/τριες να εκφράσουν τις απόψεις/ιδέες τους για τους ναούς και να μοιραστούν εμπειρίες τους μέσα στις ομάδες με τη συνεργατική μέθοδο. Εφαρμόζεται η εποικοδομητική προσέγγιση καθώς οι ρυθμοί των ναών παρουσιάζονται σε μικρές ενότητες και οι μαθητές προσπαθούν να δομήσουν την συνολική τους γνώση περνώντας από το επιμέρους (ρυθμοί ναών) στο σύνολο (ναοδομία). Με την ανακαλυπτική μέθοδο αναζητούν και διαπιστώνουν στοιχεία και προβαίνουν σε νέους μεταξύ τους συσχετισμούς επιδιώκοντας να διαπιστώσουν την εννοιολογική και συμβολική των ρυθμών των ναών σε σχέση με το χριστιανισμό. Οι διαθεματικές προσεγγίσεις συμβάλλουν στην ολιστική προσέγγιση του θέματος μέσα από σύνδεση με τα άλλα γνωστικά αντικείμενα όπως Εικαστικά, Ιστορία, Γεωγραφία.

Διδακτικό μοντέλο

Προτείνονται τα διδακτικά μοντέλα κυρίως της βιωματικής και δευτερευόντως της ανακαλυπτικής/διερευνητικής μάθησης. Ανιχνεύονται και αναδεικνύονται οι προϋπάρχουσες εμπειρίες και βιώματα των μαθητών/τριών από τους ναούς που έχουν δει ή έχουν επισκεφθεί. Για την συνεργασία των μαθητών/τριών προτείνεται να συνεργαστούν σε ομάδες (ομαδοσυνεργατική), για να ανακαλύψουν μόνοι τους πράγματα, να επεξεργαστούν ιδέες.

Διδακτικές στρατηγικές / τεχνικές

Ως διδακτικές τεχνικές για την βιωματική μάθηση που αναπτύσσει υψηλού επιπέδου γνωστικές και κοινωνικές δεξιότητες και προάγουν το ομαδικό πνεύμα προτείνονται η ιδεοθύελλα (που ανιχνεύει τις προϋπάρχουσες γνώσεις των μαθητών/τριών, ο εννοιολογικός χάρτης και η ιστοεξερεύνηση (για την αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο).

ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ - ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Στοχευόμενο κοινό (ομάδα-στόχος ή σε ποιους απευθύνεται)

Βαθμίδα Εκπαίδευσης

γυμνάσιο

Τάξη

Γ' Γυμνασίου

Ηλικιακή ομάδα

Από 13 Έως 15

Γλώσσα στοχευόμενου κοινού

ελληνικά

Εκτιμώμενος χρόνος υλοποίησης σεναρίου (διάρκεια)

μικρή διάρκεια: έως 3 ώρες

3 διδακτικές ώρες

Χώρος υλοποίησης

Εργαστήριο πληροφορικής

Ενορχήστρωση τάξης

Ομαδοσυνεργατική στο Εργαστήριο Πληροφορικής σε μικρές ομάδες των 4 ατόμων ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Οργάνωση τάξης / διδασκαλίας

Στην πρώτη φάση του βιωματικού μοντέλου, «βιώνοντας το γνωστό και το νέο», οι μαθητές/τριες ατομικά ή σε ζευγάρια των δύο, με την τεχνική του καταιγισμού ιδεών καλούνται να βιώσουν αρχικά κάτι γνωστό, με την ανάκληση στη μνήμη των προηγούμενων εμπειριών τους και να ετοιμαστούν για να γνωρίσουν τις νέες έννοιες που σχετίζονται με τη ναοδομία και να τις διασυνδέσουν σε ένα εννοιολογικό χάρτη και πραγματοποιείται στο Εργαστήριο Πληροφορικής

Στην δεύτερη φάση του βιωματικού μοντέλου, «Εννοιολογώντας με Ορολογίες και Θεωρίες», οι μαθητές/τριες προβαίνουν σε νοηματοδότηση των νέων θρησκευτικών και αρχιτεκτονικών όρων και εννοιών που σχετίζονται με τους ρυθμούς των ναών και τους συμβολισμούς τους. Η φάση πραγματοποιείται στο Εργαστήριο Πληροφορικής όπου οι μαθητές/τριες να αναζητήσουν πληροφορίες σε ψηφιακό υλικό από το διαδίκτυο ή το Φωτόδεντρο.

Στην τρίτη φάση «Αναλύοντας Λειτουργικά και Δημιουργικά» οι μαθητές/τριες επιχειρούν, με εικονικές περιηγήσεις, να αντιληφθούν τον σκοπό, το ρόλο και τη λειτουργία των ρυθμών των ναών και να τοποθετηθούν κριτικά, διαμορφώνοντας προσωπική θέση, μέσα από διαδικασίες αξιολόγησης και επαναπροσδιορισμό των προηγούμενων εμπειριών και των νέων που διαμορφώνουν. Η φάση υλοποιείται

στο Εργαστήριο Πληροφορικής με συνεργασία σε ομάδες και με φύλλα εργασίας με σχετικά κείμενα και εικόνες.

Στην τέταρτη φάση «Εφαρμόζοντας Κατάλληλα και Δημιουργικά» οι μαθητές/τριες επιχειρούν να αναστοχαστούν, να αξιολογήσουν, να επαναπροσδιορίσουν απόψεις και στάσεις και να εφαρμόσουν αυτά που έμαθαν σε κάθε ναό που βλέπουν/συναντούν στο περιβάλλον τους συγκεντρώνοντας φωτογραφίες και πληροφορίες και προβαίνοντας σε επισημάνσεις με ψηφιακό εργαλείο και σε διάχυση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Στη διάρκεια των δραστηριοτήτων όπου απαιτείται, δημιουργούμε επαρκή χώρο εντός του Εργαστηρίου.

Ρόλοι μαθητών & εκπαιδευτικών

Περιγράφουμε τους ρόλους εκπαιδευτικού και μαθητών/τριών

Ρόλος μαθητών

Οι μαθητές αφού ανιχνεύσουν τις προϋπάρχουσες θρησκευτικές εμπειρίες και βιώματά τους, σε ομάδες κατανέμουν τους ρόλους των μελών μέσα στην ομάδα και εργάζονται συνεργατικά και μοιράζονται τις απόψεις που προκύπτουν από τις προσωπικές τους εμπειρίες για να επεξεργαστούν τα θέματά τους, συμμετέχοντας ενεργητικά στη μαθησιακή διαδικασία. Συζητούν για τα ευρήματα από την έρευνα τους και συμπληρώνουν τα φύλλα εργασίας και παρουσιάζουν τις απαντήσεις τους στην ολομέλεια της τάξης.

1. Ως προς την συνεργασία σε ομάδες:

Οι μαθητές αφού μοιράσουν τους ρόλους τους στις ομάδες επισκέπτονται τις ιστοσελίδες που τους δίνει ο εκπαιδευτικός, και τα μαθησιακά αντικείμενα των θρησκευτικών, εντοπίζουν τα σημεία που τους έχει αναθέσει στα φύλλα εργασίας και συζητούν πάνω στα ευρήματα της έρευνάς τους.

2. Ως προς τη χρήση των ΤΠΕ:

Κατά την εργασία στο Εργαστήριο Πληροφορικής χωρισμένοι σε ομάδες αναθέτουν ρόλους αυτού που θα διεξάγει τον χειρισμό του υπολογιστή κατά την διερεύνηση των μαθησιακών αντικειμένων ή ιστοσελίδων για τον εντοπισμό των στοιχείων που τους ζητούνται να εντοπίσουν. Εφόσον το Φύλλο Εργασίας δοθεί σε ηλεκτρονική μορφή τότε αναθέτουν σε κάποιον την πληκτρολόγηση των απαντήσεων.

Ρόλος εκπαιδευτικών

1. Ως προς τη συνεργασία με τους μαθητές/τριες:

Κατά την υλοποίηση του διδακτικού σεναρίου ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι διαμεσολαβητικός, ενθαρρυντικός, συντονιστικός και συμβουλευτικός. Γίνεται διαμεσολαβητής ανάμεσα στη γνώση και τον/την μαθητή/τρια. Βοηθά τους/τις μαθητές/τριες να γίνουν διαχειριστές της μάθησής τους μαθαίνοντας πώς να μαθαίνουν. Συμβάλλει στην διαμόρφωση ερευνητικής στάσης των μαθητών/τριών έναντι της γνώσης. Υποστηρίζει διακριτικά τη διαδικασία αναζήτησης, επεξεργασίας και μελέτης του μαθησιακού υλικού, διευκολύνοντας την εργασία των ομάδων.

2. Ως προς τη χρήση ΤΠΕ:

Λογισμικά, λογισμικά εννοιολογικών χαρτών (π.χ. cmap tools: <https://cmap.ihmc.us/> ή Bubbl us: <https://bubbl.us/>), λογισμικό και αξιοποίηση μαθησιακών αντικείμενων Θρησκευτικών από το ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ, google maps: <https://www.google.com/maps/> και λογισμικό διαδραστικής εικόνας thinklink: <https://www.thinklink.com> .

3. Ως προς τη συνεργασία με εκπαιδευτικούς άλλων ειδικοτήτων:

Απαιτείται η συνεργασία με τον καθηγητή της Πληροφορικής για την προετοιμασία του εργαστηρίου επειδή οι μαθητές/τριες θα εργαστούν στο Εργαστήριο Πληροφορικής.

Απαιτήσεις εφαρμογής σεναρίου

Προαπαιτούμενες γνώσεις των μαθητών

Οι μαθητές/τριες που ζουν στην Ελλάδα έχουν δει στην περιοχή που ζουν χριστιανικούς ναούς διαφόρων αρχιτεκτονικών ρυθμών για τους οποίους όμως δεν γνωρίζουν ούτε τα χαρακτηριστικά ούτε την ονομασία τους. Θα αξιοποιηθούν οι προϋπάρχουσες αυτές εμπειρίες τους και θα συνδεθούν με τις νέες γνώσεις ώστε να δημιουργήσουν διασυνδέσεις σύγκρισης μεταξύ παλιών και νέων γνώσεων δηλαδή να αναγνωρίσουν σε ποιον ρυθμό ανήκουν οι ναοί που ήδη γνωρίζουν στο περιβάλλον τους και να τους συσχετίσουν με άλλους παγκοσμίως γνωστούς π.χ. Αγία Σοφία στην Κωνσταντινούπολη.

Απαιτούμενα βοηθητικά υλικά και εργαλεία

Για την υλοποίηση του σεναρίου θα χρησιμοποιηθούν οι υπολογιστές του Εργαστηρίου Πληροφορικής, ο βιντεοπροβολέας για προβολή. Θα μοιραστούν στους/στις μαθητές/τριες φύλλα εργασίας και θα δοθούν οι διευθύνσεις ιστοσελίδων και μαθησιακών αντικειμένων για ιστοεξερεύνηση.

Απαιτούμενη προετοιμασία

Απαιτείται η εξασφάλιση του Εργαστηρίου Πληροφορικής. Για την μετάβαση των μαθητών/τριών, εφόσον πραγματοποιηθεί επίσκεψη σε ναό, εξασφαλίζεται η σύμφωνη γνώμη του συλλόγου διδασκόντων και όσα

ορίζει η κείμενη νομοθεσία για διδακτικές επισκέψεις.

ΣΤΟΧΟΙ & ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Διδακτικοί στόχοι

Γενικός/οί στόχος/οι

Αναφέρουμε τον γενικό στόχο του σεναρίου.

Να πληροφορηθούν οι μαθητές/τριες για τους βασικούς αρχιτεκτονικούς ρυθμούς των χριστιανικών ναών ώστε να είναι σε θέση όταν βλέπουν το εξωτερικό είτε το εσωτερικό ενός ναού να αναγνωρίζουν σε ποιο ρυθμό ανήκει και ποια είναι τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Γνώσεις

Οι μαθητές/τριες να

- γνωρίζουν οι μαθητές/τριες διάφορους ρυθμούς ναών και την εξέλιξη της ναοδομίας.
- κατανοούν την εξέλιξη της ναοδομίας και τους συμβολισμούς των μερών του βυζαντινού ναού.
- διαπιστώνουν την εξέλιξη των ρυθμών των ναών ανά τους αιώνες
- πληροφορηθούν ιστορικά στοιχεία για συγκεκριμένους ιστορικούς ναούς
- αναγνωρίζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των διαφόρων ρυθμών ναών

Περαιτέρω κατηγοριοποίηση των ΠΜΑ στον τομέα των γνώσεων μπορεί να γίνει

1. Ως προς την ανάπτυξη θρησκευτικού γραμματισμού

Οι μαθητές/τριες να

- εξοικειωθούν με τους όρους που χρησιμοποιούνται στην αρχιτεκτονική των ναών

Δεξιότητες

Οι μαθητές/τριες να :

- συνδυάζουν τα γνωρίσματά των ρυθμών των ναών
- διακρίνουν τους βασικούς συμβολισμούς των μερών των ναών
- εντοπίζουν τις βασικές ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των διαφόρων ρυθμών ναών

Περαιτέρω κατηγοριοποίηση των ΠΜΑ στον τομέα των δεξιοτήτων μπορεί να γίνει :

1. Ως προς την κοινωνικοποίηση των μαθητών

Οι μαθητές/τριες να

- καλλιεργούν τη διαλογική ικανότητα μέσω συζήτησης, κριτικού και ώριμου διαλόγου, συνεκτίμηση στοιχείων και εξαγωγή συμπερασμάτων

2. Ως προς την ενίσχυση της ενεργητικής, ανακαλυπτικής μάθησης

Οι μαθητές/τριες να

- εξασκούν δεξιότητες συλλογής, ανάλυσης και επεξεργασίας των πληροφοριών.

3. Ως προς τη χρήση ΤΠΕ (ανάπτυξη ψηφιακού γραμματισμού)

Οι μαθητές/τριες να:

- χρησιμοποιούν ψηφιακά εκπαιδευτικά εργαλεία

Στάσεις, συμπεριφορές, αξίες

Οι μαθητές/τριες να:

- αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας με τους συμμαθητές τους και τον εκπαιδευτικό

Περαιτέρω κατηγοριοποίηση των ΠΜΑ στον τομέα των γνώσεων μπορεί να γίνει

1. Ως προς την διαμόρφωση στάσεων ζωής

Οι μαθητές/τριες να:

- υιοθετούν θετική στάση ως προς τη χρήση και τη χρησιμότητα του Η/Υ στη μαθησιακή διαδικασία.

Εκτίμηση μαθησιακών ή άλλων δυσκολιών των μαθητών

Οι μαθητές/τριες έχουν εμπειρίες από τις εικόνες ναών που συναντούν στην καθημερινή τους ζωή. Μέσα από τις φωτογραφίες που θα δουν να έχουν την δυνατότητα να προβούν σε συσχετισμούς και συγκρίσεις τους με αυτούς που ήδη γνωρίζουν.

Ως προς τη γνωστική ανάπτυξη

Η ορολογία των ρυθμών και των μερών του ναού είναι νέα γνώση για τους μαθητές και τις μαθήτριες γιατί στο Δημοτικό δεν έχουν διδαχθεί αρχιτεκτονική των ναών. Όμως επειδή τα ονόματα των όρων συνδυάζονται εποπτικά με τις εικόνες σχετικών ναών δεν θα δημιουργήσει πρόβλημα κατανόησης. Οι μαθητές/τριες του Γυμνασίου βρίσκονται στην εφηβική ηλικία και στο στάδιο γνωστικής ανάπτυξης της τυπικής σκέψης (12-17 ετών) κατά το οποίο έχουν τη δυνατότητα να μεταβούν από το υποθετικό και δυνατό και να φτάσουν με σειρά συλλογισμών στο συγκεκριμένο. Το επίπεδο της αφαιρετικής σκέψης που βρίσκονται οι μαθητές/τριες συμβάλλει να κατανοήσουν τα δόγματα και διδασκαλίες του χριστιανισμού που σχετίζονται με τους συμβολισμούς των ναών.

Ως προς την θρησκευτική ανάπτυξη

Οι θρησκευτικές έννοιες που αφορούν τις ονομασίες των ναών συνδέονται με τη διδασκαλία του χριστιανισμού. Η θρησκευτική ανάπτυξη των μαθητών/τριών έπεται της γνωστικής ανάπτυξης και πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την δογματική ερμηνεία του συμβολισμού των μερών του ναού (π.χ. ο Λόγος του Θεού που κατεβαίνει στη γη συμβολίζεται στον ναό με τρούλο με τους τέσσερις πεσσούς) για να μην υπερβαίνει την πρώτη δημιουργώντας παρανοήσεις στους μαθητές/τριες.

Εκπαιδευτικοί πόροι

Τα κείμενα για τους ναούς επιλέγονται από προηγούμενα βιβλία μαθητή θρησκευτικών και ιστορίας. Το ψηφιακό υλικό επιλέγεται από τα μαθησιακά αντικείμενα για τα θρησκευτικά στο ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ & ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ροή εφαρμογής – Πορεία διδασκαλίας

Η πορεία διδασκαλίας κατά την εφαρμογή του σεναρίου ακολουθεί τις φάσεις του μοντέλου βιωματικής προσέγγισης με ευελιξία στη δυνατότητα προσαρμογής στην βαθμίδα που θα εφαρμοσθεί ως προς το περιεχόμενο και τις θρησκευτικές έννοιες που πραγματεύεται. Κάθε φάση ασχολείται με ένα ζήτημα ή μια κατάσταση όπως την βιώνει ο/η κάθε μαθητής/τρια ατομικά και τοποθετείται απέναντί της κριτικά, συλλογικά και συνεργατικά μέσα στην ομάδα.

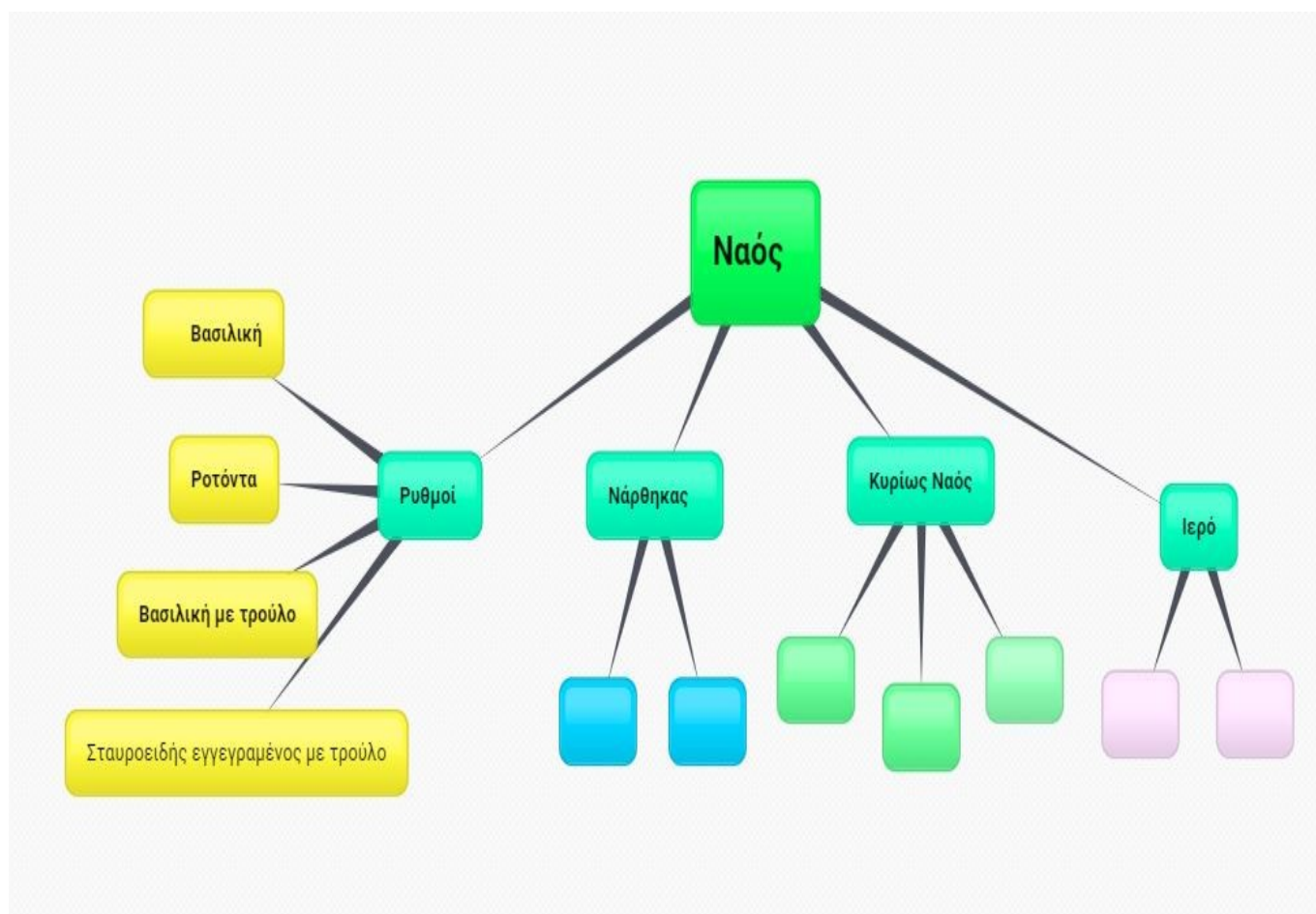
Δραστηριότητα 1

Τίτλος δραστηριότητας

Προσεγγίζοντας την έννοια του ναού

Συνοπτική περιγραφή

Ο εκπαιδευτικός ζητεί από τους μαθητές/τριες να εκφράσουν τις γνώσεις τους σχετικά με την λέξη «ναός» προβαίνοντας σε αναζήτηση και κριτική ανάλυση προϋπαρχουσών εμπειριών για ανάδειξη γνώσεων, κινήτρων, στάσεων και συναισθημάτων. Αφού καταγραφούν στον πίνακα οι λέξεις που θα πουν οι μαθητές/τριες στη συνέχεια θα ομαδοποιηθούν και θα δημιουργηθεί ένας «εννοιολογικός χάρτης» της έννοιας του ναού.

Διδακτικοί στόχοι / Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Οι μαθητές/τριες να

- ανακαλούν στη μνήμη τους προϋπάρχουσες γνώσεις και εμπειρίες που σχετίζονται με τη λέξη «ναός».
- αναπτύσσουν συνεργατικό πνεύμα

Είδος δραστηριότητας

Οι μαθητές/τριες συμμετέχουν ατομικά διατυπώνοντας δικές τους ιδέες και σκέψεις στην ολομέλεια της τάξης και συνεργάζονται σε ομάδες για τη δημιουργία εννοιολογικού χάρτη.

Εκτιμώμενη διάρκεια

15 λεπτά

Τεχνική/ές διδασκαλίας

Ο εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί την τεχνική του καταγισμού ιδεών και εννοιολογικού χάρτη .

Εργαλεία

Λογισμικό εννοιολογικού χάρτη (π.χ. cmap tools: <https://cmap.ihmc.us/> ή Bubbl us: <https://bubbl.us/>)

Ενορχήστρωση τάξης

Οργάνωση τάξης / διδασκαλίας

Οι μαθητές/τριες εργάζονται μέσα στο Εργαστήριο Πληροφορικής ατομικά και σε ομάδες των δύο και τεσσάρων.

Ρόλος του εκπαιδευτικού

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στη βάση αυτή είναι διευκολυντικός, συντονιστικός και ενθαρρυντικός.

Ενέργειες μαθητή

Οι μαθητές/τριες ατομικά ή σε ζευγάρια των δύο με την τεχνική του καταγισμού ιδεών καλούνται να βιώσουν αρχικά κάτι γνωστό, με την ανάκληση στη μνήμη των προηγούμενων εμπειριών τους και να ετοιμαστούν για να γνωρίζουν τις νέες έννοιες που σχετίζονται με την ναοδομία και να τις διασυνδέσουν σε ένα εννοιολογικό χάρτη.

Δραστηριότητα 2

Τίτλος δραστηριότητας

Μέρη του ναού και συμβολισμοί τους

Συνοπτική περιγραφή

Οι μαθητές/τριες στο Εργαστήριο Πληροφορικής σε ομάδες βλέπουν στον υπολογιστή τους, το μαθησιακό αντικείμενο «[Εκκλησιαστική Τέχνη – Ναοδομία. Οι ρυθμοί των ναών](#)» και πληροφορούνται για τους κυριότερους ρυθμούς των ναών κατά τη χρονολογική εξέλιξή τους με κείμενο, φωτογραφία και κάτοψη. Παρουσιάζεται ένας χαρακτηριστικός ιστορικός ναός από κάθε ρυθμό. Στη συνέχεια παρατηρούν με τις φωτογραφίες ναών στο μαθησιακό αντικείμενο «[Ναοδομία \(συλλογή φωτογραφιών\)](#)» με τη συλλογή φωτογραφιών από κάθε είδος ρυθμού ναών και επισκέπτονται την ιστοσελίδα τους για να πάρουν περισσότερες πληροφορίες γι' αυτούς. Στη συνέχεια διαβάζουν το κείμενο ([από το βιβλίο του μαθητή/τριας σελ. 55-57](#)) και απαντούν στο 1ο Φύλλο Εργασίας (Δραστηριότητα 2α και 2β).

Διδακτικοί στόχοι / Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Οι μαθητές να:

- γνωρίζουν τους διάφορους ρυθμούς ναών και την εξέλιξη της ναοδομίας
- διακρίνουν τους συμβολισμούς των μερών του βυζαντινού ναού
- διαπιστώνουν την εξέλιξη των ρυθμών των ναών ανά τους αιώνες
- πληροφορούνται ιστορικά στοιχεία για συγκεκριμένους ιστορικούς ναούς.
- καλλιεργούν πνεύμα συνεργασίας με τους συμμαθητές τους και τον εκπαιδευτικό

Είδος δραστηριότητας

Ομαδοσυνεργατική

Εκτιμώμενη διάρκεια

30 λεπτά

Τεχνική/ές διδασκαλίας

Έντεχνος συλλογισμός 5Χ2 για την παρατήρηση των φωτογραφιών των ναών στο μαθησιακό αντικείμενο, ιστοεξερεύνηση στις ιστοσελίδες με τις πληροφορίες.

Εργαλεία

Μαθησιακό αντικείμενο «Εκκλησιαστική Τέχνη-Ναοδομία. Οι ρυθμοί των ναών»
<http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/1133?locale=el>

«Ναοδομία (συλλογή φωτογραφιών)» <http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/1079?locale=el>

Πηγές

Ιστοσελίδες, [βιβλίο μαθητή Γ΄ Γυμνασίου σελ.55-57](#)

Ενορχήστρωση τάξης

Οι μαθητές/τριες εργάζονται σε ομάδες στο Εργαστήριο Πληροφορικής

Οργάνωση τάξης / διδασκαλίας

Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες των 4 ατόμων

Ρόλος του εκπαιδευτικού

Διευκολυντικός, υποστηρικτικός συντονιστικός των ομάδων των μαθητών/τριών.

Ενέργειες μαθητή

Οι μαθητές/τριες προβαίνουν σε νοηματοδότηση των νέων θρησκευτικών και αρχιτεκτονικών όρων και εννοιών που σχετίζονται με τους ρυθμούς των ναών και τους συμβολισμούς τους ενώ αναζητούν πληροφορίες σε ψηφιακό υλικό από το διαδίκτυο μέσω του μαθησιακού αντικειμένου Θρησκευτικών στο Φωτόδεντρο.

Δραστηριότητα 3

Τίτλος δραστηριότητας

Περιηγούμαστε ψηφιακά μέσα σε ναό

Συνοπτική περιγραφή

Οι μαθητές/τριες περιηγούνται εικονικά στο εσωτερικό του ορθόδοξου [χριστιανικού ναού των Παμμεγίστων Ταξιαρχών](#) και της Αγίας Σοφίας στην Κωνσταντινούπολη <https://www.youtube.com/watch?v=2fHfcQdo0a0>. Στη συνέχεια βλέπουν στο εκπαιδευτικό λογισμικό Α΄ Λυκείου «Ο λατρευτικός πλούτος της Εκκλησίας» το συμβολισμό των μερών του χριστιανικού ναού και το μαθησιακό αντικείμενο «Περιήγηση σε χριστιανικό ναό» <http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/6273> (ανοίγει

μέσα από το παρεμπόδι). Επισκέπτονται την ηλεκτρονική διεύθυνση του ιστοτόπου της Αποστολικής Διακονίας, Βιβλιοθήκη «Πορφυρογέννητος»: http://www.apostoliki-diakonia.gr/gr_main/catechism/theologia_zoi/themata.asp?contents=art/contents_naos.asp&main=naos&file=page16 και μελετούν το κείμενο «Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΝΑΟΥ» σχετικά με το τι συμβολίζουν τα διάφορα μέρη του χριστιανικού – βυζαντινού ναού και απαντούν το Φύλλο Εργασίας 2.

Διδακτικοί στόχοι / Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Οι μαθητές/τριες να:

- αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά των διαφόρων ρυθμών ναών στο εσωτερικό τους
- διακρίνουν τους βασικούς συμβολισμούς των μερών του ναού
- αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας με τους συμμαθητές τους και τον εκπαιδευτικό

Είδος δραστηριότητας

Ιστοεξερεύνηση και συμπλήρωση φύλλου εργασίας 2. Μαθησιακό αντικείμενο περιήγηση σε χριστιανικό ναό

Εκτιμώμενη διάρκεια

45 λεπτά

Τεχνική/ές διδασκαλίας

Ιστοεξερεύνηση, εικονική περιήγηση

Εργαλεία

Λογισμικό, μαθησιακά αντικείμενα, ιστοσελίδες

Πηγές

Ιστοσελίδα Αποστολικής διακονίας, Βιβλιοθήκη «Πορφυρογέννητος»

Ενορχήστρωση τάξης

Στο Εργαστήριο Πληροφορικής

Οργάνωση τάξης / διδασκαλίας

Ομαδοσυνεργατική

Ρόλος του εκπαιδευτικού

Διευκολυντικός, εμπυχωτικός, συντονιστικός μεταξύ των μαθητών στις ομάδες

Ενέργειες μαθητή

Οι μαθητές/τριες επιχειρούν να αντιληφθούν το σκοπό, το ρόλο και τη λειτουργία των ρυθμών των ναών και να διαμορφώσουν προσωπική θέση με τα φύλλα εργασίας μέσα από διαδικασίες επαναπροσδιορισμού των προηγούμενων εμπειριών και των νέων που οικοδομούν.

Δραστηριότητα 4

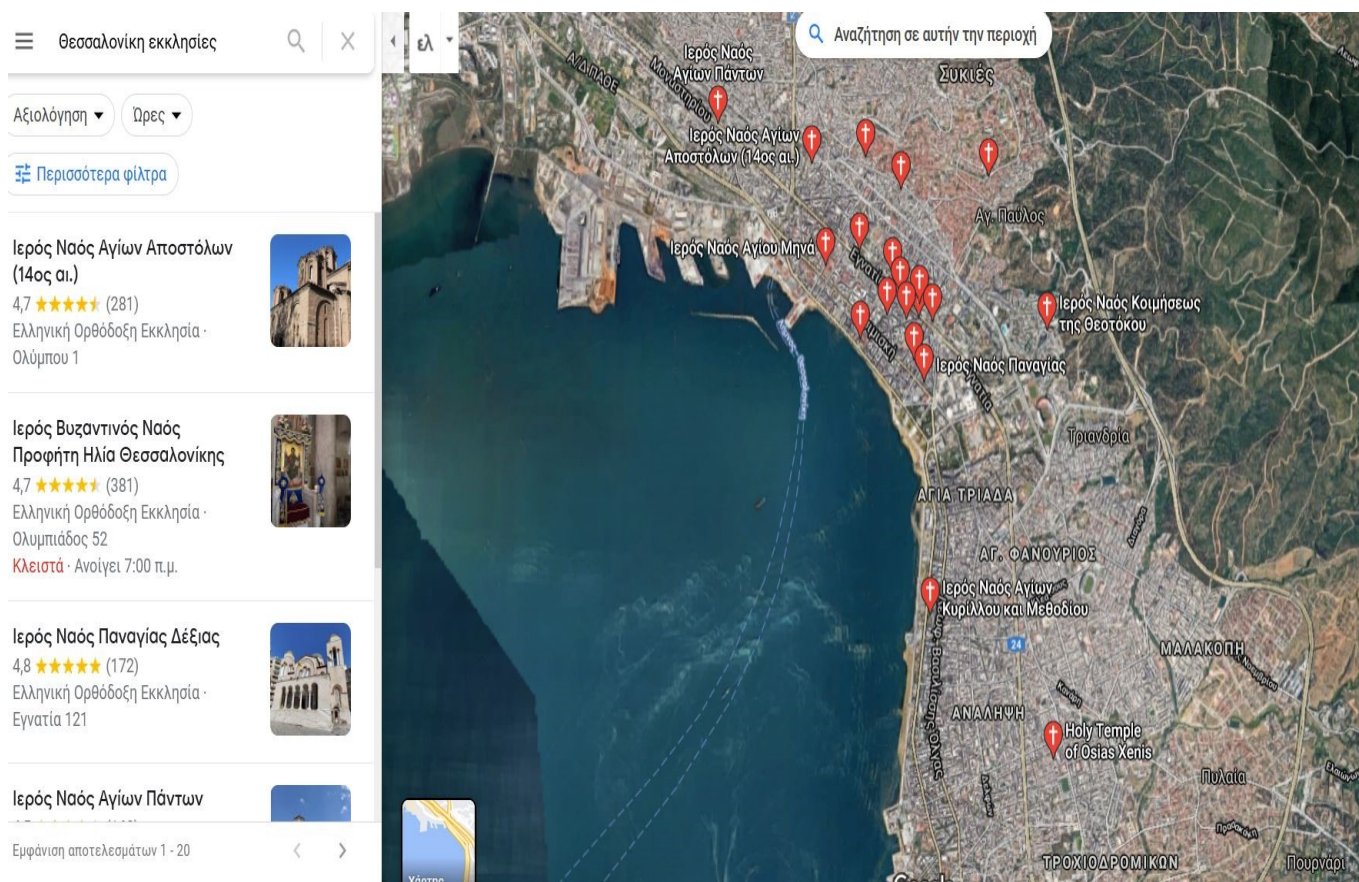
Τίτλος δραστηριότητας

Δημιουργώντας μια ψηφιακή διαδρομή των ναών της πόλης μου ή της ευρύτερης περιοχής μου

Συνοπτική περιγραφή

Οι μαθητές/τριες μέσα από το χάρτη του Google maps: <https://www.google.com/maps/> εντοπίζουν τους ναούς της πόλης τους ή της περιοχής τους, βλέπουν τις φωτογραφίες τους και συγκεντρώνουν πληροφορίες από τις ιστοσελίδες των ναών ή των Μητροπόλεων τους στο διαδίκτυο σχετικά με την ονομασία τους, τον ρυθμό τους και την ιστορία τους. Κάθε ομάδα επιλέγει ένα ναό και με το ψηφιακό εργαλείο thinklink <https://www.thinglink.com> κάνει επισήμανση σε φωτογραφίες. Και η επισήμανση μπορεί να είναι κείμενο, μια άλλη φωτογραφία, μια ιστοσελίδα στο διαδίκτυο, ένα βίντεο. Όταν τελειώσουν αυτό που δημιούργησαν το αποθηκεύουν και μπορούν να το μοιραστούν με όλο τον κόσμο είτε ενσωματώνοντάς το σε κάποια ιστοσελίδα, είτε δίνοντας τον σύνδεσμο είτε δημοσιοποιώντας το σε facebook, twitter .

Έτσι, μπορούν να διευρύνουν τους ψηφιακούς τους ορίζοντες, να μάθουν εύκολα και ευχάριστα πως να χρησιμοποιούν την τεχνολογία, να επιλύουν προβλήματα, να είναι καινοτόμοι και δημιουργικοί και να εκφραστούν.

Διδακτικοί στόχοι / Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Οι μαθητές να

- διακρίνουν τους διάφορους ρυθμούς ναών όταν τους συναντούν
- να διακρίνουν τους βασικούς συμβολισμούς των μερών των ναών
- να αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας με τους συμμαθητές τους στις ομάδες και τον εκπαιδευτικό
- να μετουσιώνουν δημιουργικά τα πορίσματα της έρευνας τους

Είδος δραστηριότητας

Ομαδοσυνεργατική

Εκτιμώμενη διάρκεια

45 λεπτά

Τεχνική/ές διδασκαλίας

Ιστοεξερεύνηση, αναζήτηση πληροφοριών, ψηφιακή δημιουργία.

Εργαλεία

Google maps και ψηφιακό εργαλείο δημιουργίας thinklink: <https://www.thinglink.com>

Πηγές

Ιστοσελίδες των ναών ή Μητροπόλεων.

[Βιβλίο Μαθητή Γ΄ Γυμνασίου σελ. 55-57](#)

Ενορχήστρωση τάξης

Οι μαθητές/τριες εργάζονται στο Εργαστήριο Πληροφορικής

Οργάνωση τάξης / διδασκαλίας

Ομαδοσυνεργατική

Ρόλος του εκπαιδευτικού

Διευκολυντικός, υποστηρικτικός, συντονιστικός μεταξύ των ομάδων των μαθητών/τριών

Ενέργειες μαθητή

Οι μαθητές/τριες επιχειρούν να εφαρμόσουν με τη μεταβίβαση της μάθησης αυτά που έμαθαν, σε κάθε ναό που συναντούν στο περιβάλλον τους με διαδικασίες αναστοχασμού και μεταγνώσης αλλά και δημιουργικής διάθεσης.

Φύλλα εργασίας

Τα Φύλλα Εργασίας παρατίθενται και στο τέλος του σεναρίου.

- [Φύλλο εργασίας 1](#)
- [Φύλλο εργασίας 2](#)
- [Φύλλο εργασίας 3](#)

Εναλλακτικό σχέδιο δράσης

Οι ασκήσεις μπορούν να αξιοποιηθούν από τους μαθητές και μαθήτριες 13-15 ετών που φοιτούν στο Γυμνάσιο.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ & ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ

Είδος αξιολόγησης

Αξιολόγηση μαθητών

Για την διαγνωστική αξιολόγηση των μαθητών/τριών στην αρχή της πρώτης φάσης ο εκπαιδευτικός εφαρμόζει την τεχνική του καταγισμού ιδεών.

Οι δραστηριότητες που δίνονται στα φύλλα εργασίας κατά τις υπόλοιπες φάσεις του σεναρίου ανήκουν στην διαμορφωτική αξιολόγηση.

Αξιολόγηση σεναρίου

Η αξιολόγηση του σεναρίου θα γίνει με την δημιουργία ερωτηματολογίου με ερωτήσεις σχετικά με την ικανοποίηση των μαθητών/τριών από το σενάριο και τη συνεργασία τους κατά τη διάρκειά του.

Αξιολόγηση εκπαιδευτικού

Ο εκπαιδευτικός μπορεί να προβεί σε αξιολόγηση με το εργαλείο ημερολόγιο αναστοχασμού

Εργαλείο/α αξιολόγησης

Για την αξιολόγηση των μαθητών εργαλείο είναι τα Φύλλα Εργασίας

Ο εκπαιδευτικός προτείνεται να χρησιμοποιήσει ως εργαλείο αυτοαξιολόγησης το ημερολόγιο αναστοχασμού.

Αντίκτυπος

Οι μαθητές με αφορμή μια τοπική γιορτή της πόλης τους, ή σχολική γιορτή όπου είναι καλεσμένοι και οι γονείς και φορείς της πόλης, οργανώνουν στο σχολείο μια έκθεση των ναών της περιοχής τους με φωτογραφίες και συνοδευτικές πληροφορίες για τον καθένα από αυτούς που εκτυπώνουν από το υλικό που συνέλεξαν.

Οι μαθητές/τριες μπορούν να δημιουργήσουν ένα εικονικό χάρτη ξενάγησης στους ναούς που να αναρτηθεί στον ιστότοπο του σχολείου τους ή να συνδεθεί με κάποιο τοπικό φορέα π.χ. δήμο ή μητρόπολη ή άλλο οργανισμό.

ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Επεκτασιμότητα

Μια επιπλέον ώρα μπορεί να διατεθεί ώστε οι μαθητές να παρουσιάσουν στην ολομέλεια του τμήματός τους το αποτέλεσμα της ομαδικής τους εργασίας.

Το σενάριο μπορεί να επεκταθεί σε πρώτη φάση και σε γνωστούς ναούς ετερόδοξων (καθολικούς, προτεσταντικούς) του εξωτερικού.

Σε δεύτερη φάση μπορεί να επεκταθεί και σε γνωστούς ιερούς χώρους ετερόθρησκων (τζαμί, συναγωγή) στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Σε τρίτη φάση μπορεί να επεκταθεί και στο εσωτερικό διάκοσμο των ναών (αγιογραφίες, ψηφιδωτά, θέση τους μέσα στο ναό) και συμβολισμοί τους σε διαθεματική προσέγγιση με τα Εικαστικά, την Ιστορία, τη Γεωγραφία.

Παραλλαγές

Στα πλαίσια της βιωματικής προσέγγισης μπορεί να πραγματοποιηθεί επίσκεψη στους ναούς της περιοχής για την συγκέντρωση φωτογραφικού υλικού.

Το σενάριο μπορεί να υλοποιηθεί με την ανακαλυπτική/διερευνητική μέθοδο όταν συνδεθεί με τα ιστορικά στοιχεία των ναών και των ιστορικών γεγονότων και προσώπων της εποχής που κτίστηκαν.

Βιβλιογραφία

ΦΕΚ 698/04.03.2020

Μητροπούλου Β., Το εκπαιδευτικό λογισμικό στη διδακτική του μαθήματος των Θρησκευτικών. Εκδοτικός οίκος Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2008.

Βιβλίο Μαθητή Γ΄ Γυμνασίου (2020).

Εκπαιδευτικά Λογισμικά

Λογισμικό: «Η Γέννηση και οι ρυθμοί των ναών»

Λογισμικό: «Θρησκευτικά Γυμνασίου (2000)»

Λογισμικό: «Θρησκευτικά Α΄ Λυκείου (2000)»

Θρησκευτικά Γ΄ Γυμνασίου (2020). *Η μαρτυρία της Ορθόδοξης Εκκλησίας στον σύγχρονο κόσμο*. ΙΤΥΕ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ

Ιστορία Β΄ Γυμνασίου: Μεσαιωνική και Νεότερη Ιστορία

Διαδικτυακές πηγές

<http://www2.e-yliko.gr/htmls/Fyyl/Istoria/fiiconbyzNa1.aspx>

<http://www.mplogk.com/2009/12/16/perpatiste-stin-agia-sofia-3d-apo-ton-ipologisti-sas>

<http://www.apostoliki->

[diakonia.gr/gr_main/catehism/theologia_zoi/themata.asp?contents=art/contents_naos.asp&main=naos&file=page15.f](http://www.apostoliki-diakonia.gr/gr_main/catehism/theologia_zoi/themata.asp?contents=art/contents_naos.asp&main=naos&file=page15.f)

<http://www.imma.edu.gr/macher/subjects/athos/art.html#toc003>

Επιπλέον ψηφιακό περιεχόμενο και εργαλεία

Προβολή βίντεο «Byzantine Art –Architecture» <https://www.youtube.com/watch?v=SA8maP2Q3XM>

Hagia Sophia as a modern Orthodox church (3D model)

<https://www.youtube.com/watch?v=w4fifq77lWs>

Το σενάριο βασίζεται στο template «[Εξειδικευμένο Template για εκπαιδευτικά σενάρια Θρησκευτικών βιωματικής προσέγγισης](#)».